

Zvýšiť bezpečnosť a ochranu zdravia v stavebníctve

Riadenie stavieb – Zhrnutie správy agentúry

Úvod

V celej EÚ sa stále viac uznáva, že je potrebné zvýšiť úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP). Každý rok zahynie okolo 1 300 robotníkov, ďalších 800 000 utrpí úraz a nespočetní ďalší trpia chorobami (1). Ľudské utrpenie zapríčinené úrazmi a chorobami, ktorého rozsah nemožno vypočítať, hrozí každému. Finančné straty sú značné.

Nikoho netreba presviedčať, že riadenie bezpečnosti, ochrana zdravia a sociálne zabezpečenie v priemysle by malo mať najvyššiu prioritu.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci 2004 je venovaný stavebníctvu. Agentúra zhromaždila údaje z celej Európy o uskutočnených akciách, ktorých cieľom bolo dosiahnutie vyššej úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia. Správa opisuje úroveň BOZP v stavebníctve, ale ukazuje tiež, ako možno účinným konaním túto úroveň zvýšiť.

Právne predpisy

Smernica Rady 92/57/EHS zdôrazňuje koordináciu, ktorú vyžadujú rozliční účastníci výstavby v etape prípravy a vo fáze realizácie projektu stavby.

- ✓ Stavebník alebo stavebný dozor má určiť jedného alebo viacerých koordinátorov pre otázky bezpečnosti a ochrany zdravia.
- ✓ Stavebník alebo stavebný dozor má zabezpečiť, aby niekto vypracoval plán bezpečnosti a ochrany zdravia skôr, ako sa začne fáza výstavby.
- ✓ Stavebný dozor alebo stavebník má pri projektovaní stavby prihliadať na bezpečnosť a ochranu zdravia.
- ✓ Koordinátor alebo koordinátori majú počas realizácie stavby zabezpečiť primerané riadenie rizík a prihliadať na plán bezpečnosti a ochrany zdravia. Zamestnávateľia musia v otázkach bezpečnosti a ochrany zdravia vzájomne spolupracovať a postupy sa musia monitorovať.

Vybrali sme šesťnásť prípadov uskutočnených akcií z celej Európy. Správa zoskupuje tieto prípady a zdôrazňuje akcie uskutočnené:

- ✓ vo fáze prípravy stavby;
- ✓ vo fáze uskutočňovania stavby;
- ✓ po dokončení stavby, pri jej údržbe.

Z charakteru prípadových štúdií však vyplýva, že tieto akcie možno uskutočňovať počas celého projektu.

1. Fáza prípravy stavby

Stavebník

Dobrá úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebnom projekte sa začína rozhodnutiami stavebníka, ktorý stavbu obstaráva. Práve v tejto etape sa tvorí celá klíma bezpečnosti a ochrany zdravia. Zmluvy sa musia oceniť v peniazoch, a to znamená dosiahnutie čohosi, čo zodpovedá účelu, vyhovuje potrebám užívateľa a vytvára rovnováhu medzi kvalitou a nákladmi počas celej životnosti stavby. Pri výbere zhotoviteľov a ostatných dodávateľov stavby je treba zabezpečiť, aby boli schopní realizovať stavbu kvalifikovane, vrátane riadenia BOZP.

Projektová príprava stavby

Projektovému procesu by sa mal venovať dostatok času. Čo najskôr je potrebné určiť projektanta, koordinátora bezpečnosti a ochrany zdravia a zhotoviteľa stavby. Tým by sa malo umožniť prerokovanie projektu stavby a zabezpečiť, aby práce a ich postupnosť na stavbe boli v daných podmienkach bezpečné a bez ohrozenia zdravia. Uvážiť treba spôsob projektovania. Podľa možnosti vždy treba vylúčiť nebezpečenstvá a ak riziká vylúčiť nemožno, mali by sa znížiť. Poskytnúť treba informácie o zvyškových rizikách, ak sú významné. Pre zhotoviteľa stavby a projektanta je často užitočná možnosť styku počas projektového procesu.

(1) Eurostat, ESAW 1999

Koordinácia hlavných účastníkov: „Partnerstvo pre bezpečnosť výstavby“, Írsko

Írska štúdia smrteľných úrazov ukázala, že najmenej 25 % týchto úrazov bolo priamo zapríčinených v predrealizačnej fáze stavby. Súčasťou tohto projektu je vytvorenie registra príslušných „stavebných dozorov v etape projektovania“ (*Project supervisors design stage, PSDS*). Títo mali, podľa írskych právnych predpisov, kľúčovú úlohu pri kontrole projektu, ktorej cieľom bolo minimalizovať riziko počas fázy uskutočňovania stavby.

Bezrizikové projektovanie - Spojené kráľovstvo

Oceľové rámové konštrukcie sú celkom bežnou konštrukciou nových budov. Pri ich výstavbe sa oceľové nosníky a stĺpy musia zdvíhať žeriavom a montovať na svoje miesto. Tradične sa pri tejto činnosti oceľový prvok príväže závesnými popruhmi a potom sa zdvíha. Hrozí nebezpečenstvo, že oceľ z popruhových výklzov spadne. Pri návrhu zdvíhacích prípravkov však možno použiť napr. vopred vyvrtané diery alebo zdvížné oká, a tým nebezpečenstvo odstrániť.

2. Fáza realizácie stavby

Len dobré vedenie stavby môže dosiahnuť vysokú úroveň BOZP počas realizácie stavby. Stavbyvedúci musia zabezpečiť plánovanie, organizovanie, riadenie, sledovanie a kontrolu prác tak, aby zabezpečili vysokú úroveň BOZP. Všetky osoby na stavbe by mali byť školené a kvalifikované, a robotníkov treba informovať o otázkach BOZP s koordináciou medzi rôznymi zamestnávateľmi vykonávajúcimi práce.

Školenie - Grécko, Írsko, Holandsko

Na dobré riadenie výstavby sa všetky osoby pracujúce na stavbe, vrátane vedúcich, musia školiť a mať kvalifikáciu na plnenie svojich úloh. Školenie pomáha ľuďom nadobudnúť správne zručnosti, znalosti a prístup k svojej práci, a to bez ohrozenia bezpečnosti a zdravia svojho a iných. Stavba diaľnice Egantia v Grécku, povinné školenie „Safe Pass“ v Írsku i systém riadenia, ktorý použil Mourik v Holandsku, ukazujú dôležitosť školenia.

Monitoring a konzultácie s robotníkmi - Fínsko

V roku 1992 zaviedli vo Fínsku metódu sledovania bezpečnosti na účely merania úrovne bezpečnosti na staveniskách. Meranie sa robí počas prehliadky celého staveniska a do inšpekčného listu sa zaznamenávajú zistenia, ktoré sa týkajú správnych a nesprávnych postupov. Medzi posudzované hľadiská patria pracovné návyky, lešenia a rebríky, stroje a mechanizmy, ochrana proti pádu z výšky, elektrika a osvetlenie a poriadok a čistota. Na skúmanom stavenisku sa metóda osvedčila ako praktická a účinná. Dôležitou okolnosťou je spoločné uskutočňovanie systému vedením stavby i robotníkmi.

3. Fáza po dokončení stavby, pri údržbe

Všetky nové stavby by mali byť vyprojektované tak, aby umožňovali bezpečnú údržbu. Jestvujúce stavby mohli byť navrhnuté bez akýchkoľvek úvah venovaných bezpečnej údržbe. Vo všetkých prípadoch platia tie isté zásady riadenia BOZP ako počas výstavby. Dôležité sú informácie stavebníka o konštrukcii. Ďalším faktorom, ktorý pravdepodobne bude potrebné vziať do úvahy sú prítomnosť cudzích osôb, na ktoré môžu mať udržiavacie práce vplyv.

Údržba priestorov počas prevádzky - Taliansko

Práce sa uskutočňovali v časti starého kláštora, ktorý sa teraz využíva ako knižnica, múzeum a galéria. Kvôli inštalácii bezpečnostného zariadenia a osvetlenia sa museli vykonať rozsiahle stavebné práce. Z pracovných priestorov však nebolo možné vylúčiť iné osoby, ktoré sa na prácach nezúčastňovali. Spoločnosť Quasco vypracovala pre tento projekt plán bezpečnosti a koordinácie a konala ako koordinátor bezpečnosti a ochrany zdravia vo fáze realizácie. Zabezpečila, aby ochranné opatrenia chránili všetky ohrozené osoby. Definovala tiež bezpečnostné opatrenia, ktoré by mohli byť užitočné pri údržbe v budúcnosti.

Ďalšie informácie

Úplné znenie správy je dostupné v angličtine na internetovej stránke agentúry <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/> a možno si ho bezplatne stiahnuť.

Vytlačenú správu *Achieving better safety and health in construction (Zvýšiť bezpečnosť a ochranu zdravia v stavebníctve)*, Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, 2003, ISBN 92-9191-073-2 si možno objednať na Úrade pre úradné publikácie Európskych spoločenských v Luxemburgu (<http://europ.eu.int>) alebo u jeho predajcov. Cena je 25 eur (bez DPH). Tento informačný leták je dostupný vo všetkých jazykoch EÚ na internetovej adrese: <http://osha.eu.int/ew2004/>.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83

information@osha.eu.int